

Una aula de l'antiga Normal de Girona.

La Normal de Girona: records d'aniversari

Fèlix Casellas

La Normal de Girona aquest any celebra i commemora el seu cent cinquanta aniversari. És una fita prou important per a qualsevol institució però aquesta importància es multiplica encara en tractar-se d'un centre docent oficial que, fins fa relativament pocs anys, era a Girona l'únic on es podia començar i acabar una carrera. A més de tots aquells que han exercit la docència, i han ajudat a donar al magisteri gironí el prestigi que sempre ha tingut, cal afegir-hi la llarga llista de persones que, eminents en els més diversos camps, han tingut com a primera base el títol de mestre.

Un testimoniatge personal

Aquests cent cinquanta anys han merescut ja l'acurat estudi d'historiadors i

de pedagogs. Jo no puc aportar-hi sinó un testimoniatge personal, i no tinc altre mèrit sinó el d'haver viscut una tercera part de la història de la nostra Normal. Una Normal de la qual els batxillers dels anys 30 solament teníem coneixement a través dels partits de futbol en els quals el normalistes solien ser els rivals tradicionals. I, no obstant això, era ja una Normal que ben poc tenia a veure amb la que es fundava fa cent cinquanta anys i que va haver d'anar canviant al ritme que la societat exigia. Els plans d'estudis, que se succeïen a vegades massa ràpidament, marcaven pautes generals, però en la lògica adaptació a la pròpia manera de ser, la Normal de Girona ha estat sempre de les més ben considerades. Malgrat tot, el segell especial de la Normal gironina és un mèrit que no es pot atribuir solament a la llarga llista de directors i professors sinó a

tot un ample col·lectiu de personal no docent que va des dels oficials o auxiliars administratius fins al més senzill dels bidells i que es féu extensiu, quan la Normal els necessità, als serveis de la cuina, del menjador i del bar.

De totes aquestes persones, no en recordo pas tots els noms, però sí la seva figura i característiques. Són, però, tantes i tan valuoses les seves aportacions que no puc córrer el risc d'oblits que serien imperdonables. Per tant, renuncio a citar ni un sol nom.

«Conserges» i bidells

De les que ara hauríem de dir-ne bidelles, però que aleshores eren «conserges», recordo, en la vella normal femenina de la Gran Via, una senyora agradable i atenta però que, per la seva gran «humanitat», semblava no encaixar del tot en el reduït espai que, al costat mateix de la porta, li estava reservat. Més tard foren peces clau per al bon funcionament de la Normal dues germanes diligents i amables que, dintre els espais limitats de l'antiga escola, en lloc de caminar

ràpidament corrien si el timbre que reclamava els seus serveis era el de la directora. Aquestes dues germanes encara pogueren tastar les comoditats que el nou edifici ens oferí.

Dels bidells, un dels més antics que recordo era un senyor castellà, ja bastant gran, de caminar lent i ulls plorosos, que durant l'hivern lluitava infructuosament amb les estufes: «estufes de molts fums» com graciosament les definia un inspirat alumne d'aquells anys de vaques magres. Poc anys després la Normal es beneficiava d'aquella disposició que permetia que guàrdies civils ocupessin places de bidells. A la Normal —ja unificades la masculina i la femenina i traslladats tots al nou edifici— se'n presentaren dos. Un d'ells, amb tota franquesa, digué que solament servia per vigilar i posar ordre. Fou acceptat per a aquestes funcions, si bé haguérem de fer-li entendre que la Normal no era un quarter i que no deixés anar les mans, massa propenses a les patacades. El seu company, en canvi, insinuava les seves preferències per a treballs d'oficina... Fou aigua caiguda del cel. Eficiència,

dedicació i amabilitat foren les seves directrius i marcà unes pautes que encara molts anys més tard sorprenien els novells alumnes que no entenien que anar-se a matricular fos tan senzill i que, fins i tot, d'un calaix en sortís sovint algun caramel destinat a humanitzar i endoleir els tràmits i les consultes. Quan, ja passats els anys d'estretor, s'hi incorporaren funcionàries administratives titulades que tingueren l'encert de continuar aquelles pràctiques de tracte amable i directe: es continuava prescindint del servei de finestreta i els alumnes entraven dins l'oficina. Semblava talment que el geni benefactor de la normal volia seguir afavorint-la com ho féu a l'edifici antic amb aquella eficient funcionària que, per categoria i anys de serveis, podia situar-se en els nivells més alts de l'administració, però preferí continuar fins al moment de la jubilació al servei de la seva estimada Normal.

Personal subaltern

La Normal anava canviant i ja es permetia el luxe de tenir personal

L'edifici en construcció de la "nova" Normal.

subaltern amb funcions especialitzades. Hi havia, per exemple, un veritable majordom, un «manetes» que es coneixia tot l'edifici i que resultava ja imprescindible per a qualsevol reparació. Com a anècdota significativa de l'eficàcia d'aquest personal, que la Normal tingué i té encara la sort d'anar incorporant, es pot explicar la història d'aquell antic i bonic rellotge de peu que no obeï mai les reparacions de rellotgers, de físics de la casa, ni les d'un enginyer ja jubilat, pare de la directora, que hi esmerçà hores i hores... inútilment, però que funcionava dòcilment a mans d'aquell subaltern. A la sala de professors, tots els qui coneixien la història del vell rellotge somreien satisfets quan aquest deixava sentir sonores i precises les seves campanades...

Professors i alumnes

Els professors mereixerien capítol a part. Els que jo havia conegut com a alumne i, més tard, com a professor interí procedien encara de l'antiga «Escuela Superior del Magisterio», però s'anaven jubilant i calgué convocar oposicions. A la Normal entrava una nova generació de professors gironins que, complint la doble condició d'ésser llicenciats i mestres, guanyaren a Madrid les oposicions de llurs especialitats. Els alumnes notaven els canvis. Si en les etapes anteriors algun claustre podia ser un xic mogut per inevitables recels

entre les direccions de les dues escoles, ara ja tot semblava un preludi de la fusió que no tardaria en produir-se. La bona harmonia presidia la Normal i en cas que s'hi incorporés algun professor de fora o s'hi integrava totalment, i esdevenia un gironí més, o demanava el trasllat. Així ho féu un catedràtic que volia fer valer els seus drets de càtedra i considerar subdits seus els no titulars. A la Normal gironina no estàvem acostumats a fer diferències entre els que exercíem la docència. Fou significatiu que una alumna de segon curs –parenta directa del que aleshores era director– comentés que ni ella ni les seves companyes sabien distingir entre catedràtics, adjunts o interins.

Els alumnes, si bé és el col·lectiu que passa més ràpidament per un centre, trobaren la Normal prou dúctil per secundar –si més no– l'empenta i il·lusió que ha caracteritzat un alumant que majoritàriament és vocacional. Sembla ara impossible que en uns edificis insuficients i mancats de tot se celebressin tals actes i vetllades. A l'antiga escola femenina l'única aula relativament gran semblava multiplicar el seu espai per a encabir totes les alumnes que, per no asfixiar-se, havien d'obrir les finestres que donaven a la Gran Via; permetent, així, que també els vianants curiosos participessin de les actuacions més sonores i sonades. A la Normal masculina, els miracles es feien en una aula, biblioteca-laboratori, que amb mides lil·lipu-

tenques, presumia de quelcom semblant a un escenari.

Tot aquell seguit d'activitats trobaren en el nou edifici un marc i mitjans que després de tanta estretor semblaven de somni. Una bona directora tingué l'encert de fer participar directament els alumnes en tota la vida del centre mitjançant les anomenades comissions. Anecdòtic, però indicatiu de l'entusiasme i eficàcia amb què participaren els alumnes fou el cas de la Comissió d'Obres (en el nou edifici ja s'hi feia classe però no estava pas acabat): l'alumne que estava al capdavant d'aquesta comissió, després de mesos de parlar amb paletes, fusters, electricistes o pintors, d'aconsellar-los i gairebé dirigir-los, era ja com un aparellador o supervisor del ministeri i aquest era el càrrec que li atribuïen tots els treballadors.

Moments de canvis

Amb la conversió oficial dels estudis de magisteri en estudis universitaris, els alumnes tingueren ja representació en els claustres. Eren moments de canvis polítics i tots havíem d'anar paint la democràcia que ja s'entrellucava. Aleshores, com sovint passa, anàrem d'un extrem a l'altre. De no tenir cap representació al claustre, passaren els alumnes a tenir-n'hi tanta que hagueren pogut imposar els seus criteris. Malgrat tot, la comprensió i confiança entre alumnes i professors salvà dificultats i no hi hagué problemes.

Escola Normal, Escuela del Magisterio «Ruiz Amado», Escuela del Magisterio «Jaime Balmes», Escuela del Magisterio «Joaquim Ruyra», Escola Universitària de Formació del Professorat, Facultat de Pedagogia... fites diferents de diferents èpoques. L'actual edifici té tan poc a veure amb als antics edificis com poc o gens tenen a veure els actuals estudis amb els del passat. Però, ara, arribats a la Universitat de Girona i a la Facultat de Pedagogia, ingènuament em pregunto si la Normal de Girona ha arribat al cim més alt, o ha desembocat en un mar universitari. A la Normal hem de dedicar-li un exultant *Te Deum* o un sentit *Requiem*?

Fèlix Casellas és professor jubilat de la Normal de Girona.